

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЗАЙНЯТІСТЬ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено вплив глобалізації економіки на ринок праці в сучасних умовах. Розглянуто теоретичні аспекти глобалізації та проаналізовано її вплив на зайнятість, безробіття, продуктивність праці, трудову міграцію, соціально-трудові відносини, рівень та якість життя. Дослідження висвітлює сучасний стан та перспективи глобалізаційних процесів у світовій економіці, а також їх вплив на національний ринок праці.

Ключові слова: глобалізація, ринок праці, зайнятість, трудова міграція, світова економіка .

Abstract

The impact of economic globalization on the labor market in modern conditions is studied. Theoretical aspects of globalization are considered and its impact on employment, unemployment, labor productivity, labor migration, social and labor relations, level and quality of life is analyzed. The study highlights the current state and prospects of globalization processes in the world economy, as well as their impact on the national labor market

Keywords: globalization, labor market, employment, labor migration, world economy.

Вступ

Перехід України до ринкової економіки супроводжується низкою викликів, що негативно впливають на ринок праці. Спад виробництва, зниження інвестицій, безробіття та застійні тенденції призвели до погіршення життя значної частини населення.

Системні економічні трансформації зумовили значні зміни у структурі зайнятості, які мають як позитивні, так і негативні наслідки. Формування ринку праці в Україні як складової ринкової економіки відбувається під впливом глобалізаційних процесів, а також закономірностей трансформаційного періоду та специфічних внутрішніх факторів.

Результати дослідження

У сучасному світі поняття "глобалізація" стало одним із найпоширеніших і найактуальніших. Хоча сам термін є новим, сам процес сягає корінням у далеке минуле.

Глобалізацію можна розглядати як вищий етап інтернаціоналізації, коли зв'язки між усіма сферами світової спільноти стають значно інтенсивнішими, що призводить до переплетення економічних, соціальних, політичних, демографічних, правових, етнічних та інших аспектів людської діяльності.

Однак глобалізація відрізняється від інтернаціоналізації революційним розвитком інформаційних технологій, а також уніфікацією норм поведінки суб'єктів міжнародних економічних відносин на основі рішень міжнародних організацій та транснаціональних компаній [1].

Різні дослідники трактують термін глобалізації по-різному: як лібералізацію міжнародних економічних відносин, посилення взаємозв'язків між національними економіками, інтернаціоналізацію господарського життя або економічну інтеграцію окремих країн.

Хоча всі ці характеристики мають певні підстави, вони не розкривають повної сутності глобалізації, що відрізняє її від інших подібних явищ.

В основі глобалізації лежить еволюція продуктивних сил, торгових зв'язків та поглиблення міжнародного поділу праці. Саме критична маса змін у міжнародних економічних відносинах, вихід економічних процесів за національні межі та спільне вирішення окремими державами глобальних проблем призвели до переходу світової економіки на новий рівень – рівень глобалізації.

Глобалізація має значний вплив на трудові відносини, національні ринки праці та зайнятість населення. Вона вивільняє економічні сили, які можуть поглиблювати нерівність у сфері зайнятості, рівні заробітної плати, особливо некваліфікованої та кваліфікованої робочої сили.

Найбільш чітко процес глобалізації проявляється саме в економічній сфері, де відбувається поступове перетворення світового господарства в єдиний ринок товарів, послуг, капіталу, робочої сили та знань. Тому термін "глобалізація" часто вживається саме в контексті "глобалізації економіки" [2].

Одним із ключових напрямків глобалізації економіки є міжнародна міграція капіталу та робочої сили. Іноземні інвестиції значно стимулюють розвиток національних економік, часто супроводжуючись впровадженням передових технологій. Приплив іноземних інвестицій стає можливим лише за умови, коли уряд країни створює та підтримує сприятливий інвестиційний клімат.

Важливим компонентом економічної глобалізації є активний розвиток економічної інтеграції та поширення регіональних економічних об'єднань.

Однак, незважаючи на позитивні аспекти, глобалізація економіки мала й негативні наслідки. Найважливішим з них стало зростання соціальної нерівності у світі, що призвело до поглиблення розриву між багатими та бідними верствами населення.

Цей розрив у рівні матеріального добробуту між багатими та бідними країнами посилюється нерівномірним доступом до освіти, знань та інформації, що може свідчити про збереження подібної несправедливості в майбутньому [3].

У сучасному світі ринок праці став не просто важливою сферою, а й невід'ємною частиною глобальної економіки. Як країни-експортери, так і країни-імпортери робочої сили залежать від ефективного функціонування міжнародного ринку праці, який охоплює весь світ. Українські емігранти найчастіше обирають для переїзду три країни: Німеччину, Ізраїль та США. Їдуть переважно люди працездатного віку, які отримали в Україні необхідну освіту та кваліфікацію. Науковці, лікарі та викладачі становлять понад п'яту частину всіх емігрантів з України. "Відплив умів", який збагачує людський капітал розвинених країн, негативно впливає на економічний стан України та загострює й без того складну демографічну ситуацію в країні.

У сучасному світі рівень зайнятості населення є не лише економічним, але й соціальним індикатором розвитку країни. Незважаючи на кризові явища в соціально-трудої сфері, Україна в довгостроковій перспективі стикається з низкою викликів, пов'язаних зі зміною демографічної структури населення. З одного боку, спостерігається зменшення чисельності та старіння населення. З іншого боку, стрімкий розвиток технологій породжує нові вимоги до кваліфікації робочої сили.

Глобалізаційні процеси, ймовірно, призведуть до перерозподілу робочої сили на світовому рівні, що може поставити під загрозу втрату Україною інтелектуального потенціалу. Водночас, в Україні, як і в багатьох інших країнах, відбувається трансформація традиційної зайнятості, з'являються її нові форми. Провідною тенденцією стає поступове скорочення стандартної зайнятості та зростання нестандартних форм праці. Також, варто зазначити, що визначення зайнятості, запропоноване українським законодавством, може застосовуватися як до стандартної, так і до нестандартної зайнятості. Адже воно лише констатує, що зайнятість – це діяльність, яка спрямована на задоволення особистих та суспільних потреб і, як правило, приносить дохід [4].

Сучасний ринок праці характеризується трансформацією стандартних трудових відносин та постійної зайнятості в нестандартні та нестабільні форми. Цей процес, який супроводжується послабленням захисту працівників та інтенсифікацією праці, відомий як прекарізація. В Україні прекарізація має ряд особливостей. Зокрема, широко використовується аутсорсинг як форма залучення праці, а також поширені приховані трудові відносини. Розвиток інформаційних технологій в Україні призвів до зростання популярності дистанційної зайнятості. Цей різновид зайнятості має значні переваги як для працівників, так і для роботодавців.

Висновки

Підсумовуючи дане дослідження, важливо підкреслити, що формування нового ринку праці в Україні є не лише ключовою передумовою, але й органічною складовою частиною сучасних соціально-економічних умов. Цей ринок має стати ефективним механізмом регулювання зайнятості, об'єднуючи економічні, організаційні та правові відносини, що виникають у процесі реалізації попиту та пропозиції на робочу силу. Важливо усвідомлювати, що зайнятість не просто є індивідуальним правом людини на працю, але й колективною економічною необхідністю. Робоче місце не можна розглядати як побічний продукт економічного розвитку, адже саме воно є рушійною силою прогресу та добробуту як для окремих людей, так і для суспільства в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Стівен Стайн. Переваги EQ: Емоційна культура та ваш успіх. Переваги EQ: Емоційний інтелект та ваші успіхи. Баланс Бізнес Букс, Київ. 2007. 405 с.
2. Колот А. М. Соціально-трудова сфера: стан відносин, нові виклики, тенденції розвитку, Київ : КНЕУ, 2010. 251 с.
3. Забута Н. Регулювання зайнятості населення: теорія та зарубіжний досвід. Проблеми економічного становлення. 2014. № 5. С. 76–82.
4. Зозуля В. Вплив глобалізації на демократичне врядування: теоретико-методологічні підходи. Public Administration. 2017. № 2(33). Київ С. 14–18

Кривенька Анастасія Йосипівна – студентка групи ЕК-21б, факультет менеджменту і інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: anastasiakrivenka@gmail.com

Науковий керівник: **Кукель Галина Сергіївна** – канд. економ. наук, доцент кафедри менеджменту маркетингу і економіки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, , e-mail: kukel@vntu.edu.ua

Kryvenka Anastasiya Y – student of EK-21b group, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: anastasiakrivenka@gmail.com

Supervisor: **Halyna Serhiyivna Kukel** – candidate. economy Sciences, Associate Professor of the Department of Marketing Management and Economics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: kukel@vntu.edu.ua